

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ
СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА

ВЛАСНИК:

УРЕДНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 19. маја 1896.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Ш. С. 85/222. ex 1895.

О д л у к а

Српског православног народног Школског Савета у погледу поступка са децом назаренских родитеља у православној цркви крштеном, која српску вероисповедну школу похађају.

Поводом извештаја епархијског школ. одбора бачког од 26. новембра (8. децембра) 1894. бр. Ш. О. 1236 247. испоставило се, да се деца назаренских родитеља у православној цркви крштена, која српску вероисповедну школу похађају, неће у школи да прекрсте и да се Богу моле са осталом децом, те је услед тога Школски Савет одлуком својом од долезначеног дана и под горњим бројем одлучио: заменика гл. школ. референта упутити, да при сачињавању „школског реда“ предлог за сходну одредбу у оваким случајевима ставити за дужност своју сматра; уједно тим поводом окружницом позвати све срп. прав. енарх. школске одборе, да своје подручне школске управе упуте, да са

децом у православној вери крштеном, без обзира на то, у којој се вери или секти њихови родитељи налазе, у смислу постојећих учебних правила поступају као са оном децом, која из једног предмета не добију оцену и да се у том случају таква деца у виши разред припустити не могу, него да га морају поновити.

О том се (натпис), управљања и сходног поступања ради извештава.

Из седнице срп. прав. нар. Школског Савета, држане у Карловцима 19 (31.) октобра 1895.

Георгије с. р.
Патријарх.

Рукополагања.

Његова Светост, преузвишени Господин архиепископ карловачки, митрополит и патријарх српски, Георгије Браиковић, благоизвољно је рукоположити свршеног богослова Добривоја Миковића дана 14. маја о. г. за Ђакона а 15 о. м. за преzwитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Послије сједница архијерејског синода митрополије буковинско-далматинске.

Неколико ријечи

проте Јована Вучковића.

„Гласник далматинско-истријске епархије“ донио је у овогодишњем 4. броју кратку биљешку о сједницама архијерејског синода буковинско-далматинског, које су држане у капели при цркви св. Тројице у Бечу 6., 8. и 9. априла о. г., те је наговјестио, да су у тим сједницама ријешени њеки врло важни предмети, а обећао је, да ће о синодалним закључцима донијети и опширније што.

Као Србе занимало је нас овамо највише оно, што је рјешавано о предметима, који се тичу живота наше цркве у обадвије православне српске епископије далматинске, које су у задње доба на врло мучно искушење стављене биле. Желећи искрено и од свег срца свако добро и браћи православној у Буковини, ми смо увјерени, да је и за њих све најповољније ријешено, но признати морамо, да смо се врло обрадовали кад смо дознали, да је архијерејски синод буковинско-далматински повољно ријешио и она питања, која су за православну српску цркву у Далмацији и Боки Которској од велике важности. А дознали смо то из извода протокола синодског, који је у румуњском језику донијела черновичка „Candela“ (бр. 4. и 5. од о. г.)

Буковинско-далматинска митрополија, као засебна црквена област новијег је датума, плод је нашег државног дуализма. Но и ако најмлађа међу својим сестрама, самосталним православним црквеним областима, митрополија ова добила је у *синодском свом уставу* од 21. августа 1884. сигуран ослонац за могућност правилног развитка живота својег.

У том погледу стоји она боље, него ли наша много старија карловачка митрополија, с којом су сви дијелови садање буковинско-далматинске митрополије били њекад у заједници управној. Ко хоће нека слободно тражи у посебним црквено-правним изворима за нашу митрополију и онима до 1868. године, а и у онима послје 1868. године, па ипак не ће наћи тачне одредбе о томе *што* и *како* има архијерејски синод наше митрополије да ради.

Привилегије, деклараторија, саборско устројство, све то потиरे једно друго, а ипак једно друго не укида! У гомили протусловља тешко се наћи. Па тако се и догоди, да се један, кад му затреба, позове на привилегије, други опет на деклараторију, овај на конзисторијалну систему, онај на устројство епархија, или на саборско устројство. У току од 200 година уређивало се и ово и оно. Само највиши црквени форум, архијерејски синод, нит је дошао до својега устројства, нити до својега пословника, ни послје деклараторије, ни послје саборског устројства. И то нам се љуто свети. Но ја хоћу да говорим о раду синода буковинско-далматинског у мјесецу априлу о. г., па да се вратимо са овог неутрвеног пута по нашој митрополији.

У првој сједници председавао је, као старији, епископ бококторски Др. *Герасим Петрановић*, у поштеној и свесрдној служби цркви и народу својем осједели архинастир и књижевник. У почетку сједнице представио је синоду именовани митрополит као привременог синодалног канцелара архипрезвитера ставрофора, члана конзисторијалног *Дијонисија Бејана*. Тим поводом синод је закључио, да у смислу §. 19. т. з. синодалног устава то мјесто дефинитивно попуни, јер ће се тако осигурати извршавање послова синодалне канцеларије.

По том су прочитана акта о именовану архимандрита *Аркадија Чуерковића* за митрополита и исти од председника позван, потписао је текст симбола никео-цариградског и друга увјерења заклињући се, да ће се свагда чврсто и непомично држати учења, праксе и канона православне цркве, на што је синод ријешио, да се с обзиром на споменуто, а уз то и на повјерење, које именовани митрополит ужива у држави, клиру и народу, истоме подијели св. тајна хиротоније, као архијерејско-цу черновичком и митрополиту буковинско-далматинском.

Даље је синод ријешио још, да корпоративно поднесе благодарност Његову Цар. и Апост. Краљ. Величанству ради постављања митрополита, уједно да замоли и за будуће Највишу милост и заштиту православној цркви.

У другој сједници, опет под председништвом епископа *Герасима Петрановића* представио је епископ задарски др. *Никодим Ми-*

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

лаш професора задарске богословије *Серафима Калика*, као члана синодалног са савјетујућим гласом. Узет је по том на знање извјештај синодалног канцелара о рукоположењу митрополита *Аркадија Чуерковића*, након чега је утврђен текст синђелије о хиротонији његовој, румунски и словенски, и иста од оба епископа потписана и митрополиту уручена. Пошто је синод још означио својим повјереником при инсталацији митрополита у Черновцима, члана конзисторијалног архимандрита митрофора *Мирона Калинеска*, заузео је нови митрополит председничко мјесто у синоду, захвалио епископима которском и задарском за њихов труд око његова посвећења и замолио их за њихову помоћ у управљању православном црквом буковинском и далматинском, те је преузео синодалне званичне агенде.

Особито важна је била трећа сједница. У далматинској епископији од давнина протезе се немили један спор између калуђера и свјетовног свештенства, а води се око парохија, на које су манастири Крка, Крупа и Драговић њека права стекли. Те парохије као да спадају међу најбоље и свјетовном свештенству чинило се да није право, да се у исте калуђери само намјештају. Манастири пак трудили су се, да докажу да они имају у тим парохијама *право патронатско*, касније су рекли *право клинаторско*. Покојни владика *Кнежеввић* био је у овом случају на страни калуђера, свјетовно пак свештенство у потраживању тих парохија за се, обраћало се представкама на владу, побијајући навод манастира о патронатском праву. И кад се данашњи епископ задарски њеким случајем разишао био са покојним епископом, мислило је свјетовно свештенство, да ће добити право на те парохије најлакше тако, ако прихвати у томе питању назор тадањег архимандрита г. дра *Никодима Милаша*, који је такође оспоравао патронатско право манастира над тим парохијама. И баш пред смрт покојног епископа *Кнежеввића* заметла се љута борба око тога. Манастири су напустили своју пређашњу тврдњу о патронатском праву, јер збиља им није могло поћи за руком, да такво своје право несумњиво и докажу, али стали су са успјехом доказивати, да они имају у тим парохијама такозвани „*jus ad parochias*.“ Ову правилну мисао као да им је улио тадањи млади

професорски приправник *Свиридон Калик*. Новом епископу остао је тај спор у напљедство и увјерени смо, да му је много бриге задавао, не само ради саме ствари, већ особито ради тога, што се иначе у сваком добром послу сложено свјетовно и монашко свештенство далматинско нашло наједанпут подијељено у непријатељске таборе и стало се узајамно мрзити, мрзити и брукати. Ко ово зна, томе ће бити јасно, да је одлука синодална била у овој прилици жељно очекивани спас слоге, мира и љубави и јединства међу завађеном браћом. Синод је донио одлуку своју. Признао је манастирима бар за њеко вријеме *jus ad parochias*, наравно под конзисторијалном контролом. Па како се материјално стање тамошњег парохијског свештенства мало по мало све боље осигурава, надати се, да се овај спор не ће више никад ни покретати и сиромашни далматински манастири, у прошлости и садашњости толико заслужни за цркву и род свој, остаће у уживању већ давно уступљених им парохија. И мир ће се међу браћом повратити. Мир тај и слога потребни су браћи тамошњој, а и епископу тамошњем, који је и онако на тешку мјесту.

Осим овога дошла је на расправу и друга ствар, врло важна, управо најважнија. Епископ задарски г. др. *Никодим Милаш* извјестно је о вјерским агитацијама грчко католичког клира против православне цркве у Далмацији. Његова пријава узета је на знање и закључено је, да ће у случају, ако би се ове агитације поновиле, митрополит заискати помоћ од министра, односно од Његова Цар. и Апост. Краљ. Величанства. Ово значи, да су архиманастири будни чувари стада својег и да су се спремили и за будуће тешке дане!

Даље, одговорено је министру, да са црквеног гледишта не стоји ништа на путу, да се установе православне парохије у Прагу, Грацу и *Бојанцима* у Крањској. Пошто *Бојанци*, као што се види из Шематизма горњокарловачке епископије (год 1880), са својом црквом Усејкновенија, спадају у парохију *Мариндол*, а парохија ова по Највишем решкрипту дио је диетрикта манастира *Голмирја*, који је у горњокарловачкој дијецези, митрополије карловачке, то се сигурно и код наших власти ради о том, да се село то излучи из наше митрополије. Човјек им може само же

да то постигну, јер у сиромашној дијези задарској биће сигурнији за уредно вршење душепастирства, но што су, док с нама у свези стоје. Ми им не можемо осигурати да имају свагда свештеника, бечка влада моћи ће то учинити.

Не каже „Candela“ ко је потакао опет у синоду мисао о опћем православном синоду православне цркве у Австро-Угарској, но држимо да се не варамо, ако речемо, да је то учинио епископ задарски г. др. *Никодим Милаш*. Он је то питање већ покретао, а видимо, да је синод сада ријешио, да се синодални закључак од 18. септембра 1890. у дјело приведе, т. ј. да се поради на том, да до опћег архијерејског синода православне цркве у Австро-Угарској дођемо. Ако помогне Бог, па се то оствари, онда смо много добили, више можда, но што и мислимо.

Још једну само ствар да споменемо. У „Истини“ (бр. 6. год. 1887.) писао сам опширније о абнормалном положају наше цркве у војсци нашој. Православни војени свештеници (капелани) утрпани су у исти статус са капеланима римокатоличким и унијатским, они су потчињени римокатоличким војеним духовним властима. Тако је одређено 1883. године за редовну војску, а 1884. и за домобранство, идје римокатолички војни супериор посредује такође у духовним потребама домобранаца православне вјере! Навео сам тамо и друге чудновате одредбе из односних прописа. И ето мали синод буковинско-далматинске митрополије закључио је сада, да се обрати влади и да пиште, да се служба војних свештеника православних тако удеси, да ови не буду потчињени духовном вођењу римокатоличких власти. Сигурно ће се с тијем у свези искати потпуно и правилно уређење православног пастирства у нашој војсци. Будни чувари интереса своје цркве за цијело ће прије или послје и у том послу успјети.

Такав рад синода буковинско-далматинске православне митрополије пуни срце наше тврдом надом, да ће Бог такав рад благословити и дати, да се и успјесима обрадујемо.

У Карловцима, на дан св и праведног Јова многострасног, год. 1896.

ПРОПОВИЈЕД

на Успеније пресв. Богородице, 1889.

Говорио у филијалној цркви у Гудовцу
прота *Јован Вучковић*.

Родз лѣкавз и прелюбоуд'кй знаменїа
ицѣтз (Мат. 12, 39).

Било је о Ускресу, а прошло је од тада већ пет година, кад сам се са светог овог мјеста опростио с вама, као капелан парохије, којој припадају и села, за која је свети овај храм подигнут. Опрштаја тога увијек се сјећам. Сузе, које сам тада видио у очима вашим, остале су ми у најслађој успомени за цио живот.

У часу оном ви сте великодушно заборавили све, што у времену од преко двије и пол године нијесам био добро учинио, па помишљајући једино на искрену љубав нашу и на оно, што уз помоћ Божју добра учиних, пустили сте сузу на растанку нашем.

А и моје очи засузиле су тада, јер срце моје знало је, да ме љубите и души мојој тешко је било на растанку с вама и са светим храмом овим, око којег се у немилом једном часу пађосмо и упознасмо, а који нас је потом држао у лијепој заједници све до растанка нашег.

Да, тешки су били дани, у које се упознасмо. Село Пргомеље било се узбунило. Преварио њеко људе у њему, да ће се парохијал јако повисити. А они лаковјерни не упиташе својег свештеника, да ли је истина, већ повјероваше. И кад опет њеко шапну, да не ће ништа плаћати, да ће добити и цркву и свештеника без икаква свога трошка, шта више, да ће још и новаца добити, ако се поунијате, нађе их се њеко лица и одоше у Крижевце на договор, па дошавши отуд стадоше и друге бунити.

У то доба бавећи се случајно по свршетку својих наука у вашој близини, упознасмо се. Кад се с наше стране почело истраживати, шта је разлог том жалосном и срамном покрету, тада смо се први пут видјели, а послје тога сам често уз пароха нарђанског међу вама бивао.

Бог нека у милости својој наплати сваком брату, који се тада потрудио, да заведене обавијести, а Он је већ опростио

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

свима, који тада пођоше на пут срамоте. Опростио је, јер су се сви повратили, покајали и Цркву своју од веће жалости и срамоте сачували.

Послије њеколико мјесеци нашао сам се међу вама, као капелан ове парохije И много пута већ казивао сам вам, како сам у прве дане међу вама страховао и зебао. Мишљах: ако се народ овај опет узбуни, па ако се, не дао Бог, догоди каква штета за православну Цркву шта ћу тада?! Но хвала Богу, све је остало на миру и уз то још ми се завољесмо, пазисмо, што вас смо и слушамо. Па што даље, све сам сигурнији у вама био и све више сте ми давали прилике, да у вама уживам.

И дође вријеме, да се растајемо. Ви сте дознали, да сам отишао изнепада и без с Богом и без опроштаја. Но набрзо дошао сам и ми смо се опростили у храму овом и опроштај свој сузом смо оросили. При опроштају том обећао сам вам, да ћемо се и даље виђати и кад дође вријеме мог школског одмора, да ћу до Божје воље и у вашем храму овом с вама заједно бар који пут Богу се помолити.

Па ево и бива тако. И знам да вам то није криво, а мени је мило.

Но зашто ја вама то све баш данас спомињем? Зашто овако околишним и зашто вам на збору овом вашем не почињем већ говор о смислу данашњег празника, о чудном завршетку земаљског живота пресвете Богородице и о пресветој тој Мајци нашој, која нам је постала Мајком по Господу нашем Исусу Христу, Спаситељу нашем? Досадањих година ми смо свагда о томе се поучавали у данашњи дан. Па зашто не би и данас то исто радили, а спомињање о нашој прошлости могли би оставити за други који пут?!

Јест, браћо, и сам бих најволио, да сам могао тако урадити. Али ви сте чули са каквим сам ријечима ову данашњу проповијед започео. Опоре су онеријечи и страшне. И сам сам се од њих уплашио, а ипак сам их морао изустити. Ојађена душа моја сегнула је тада у прошлост, да се разабере Почео сам околишити, јер сам се побојао, да би се сав бол срца мојег у часу овом могао на вас излити.

Гледајући вас већ више од мјесец дана, како по небу звјерате и за чудесима летите и чудеса тражите, па одавде чак до „Марије бистричке“ путујете, не би ли се само чуда каквог дочепали и нашавши се данас међу вама, морао сам вас поздравити немилком ријечи: *родж лскавз и прелюкодкй знаменѣ ицртз!* А жао ми је и у срцу ме боли, да баш на данашњи дан морам назвати родом неваљалим и поквареним оне, са којима се у сузама опростих.

Знам да ћу вам покварити весеље данашњег вашег збора, али сами сте криви. Када ви баш по што по то хоћете да видите чудо и за њим трчите и знамења њека тражите и никако да се смирите, онда и ја морам стегнути срце своје и добацити вам у лице ријеч, не своју, већ ријеч Спаситеља нашег, коју је рекао онима, који исто тако знамења тражише, као што их и ви тражите. Осудивши оне, којима је први пут рекао, да су лукави и прељубочинци, када знамења траже, Он је осудио и вас. И као што ћете видјети, пада та осуда Спаситеља на вас још теже, по што је пала на оне, на које је први пут бачена.

То ћу вам све сада разјаснити. Ви само добро слушајте и тубите што вам говорим.

Прије двадесетак година била је овдје граничарска команда. И ви знате, да је тада заповијед била, да се у сваком селу код стражаре држи ноћу стража, или патрола, као што сте ви научили говорити. И сада је таква заповијед, али се она сада не извршује онако, као што се за граничарске владе морала извршавати. На тој ноћној стражи стајао је сигурно и многи од вас, који сте сада овдје. И сјећате се за цијело, да сте мимо страже мирно пропунтали селане своје, а у мраку их нијесте ни видјели. На питање ваше познатик ваш одговорио вам је „домаћи“ и ви сте га по гласу *познали* и пропустили. Зауоставили сте пак само онога и тражили сте да вам покаже билег какав само од онога, ко вам се учинио сумњив. Од познатог нијесте тражили пасоша, јер сте *знали* ко је. А да сте га зауоставили, или за њим потрчали да га зауоставите и на испит га ставите, ругало би вам се цијело село, чак би вас и дјеца задиркивала, кад би то учинили из

www.српска.рф
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

забуне. Хотимично пак ако би позната човјека на испит стављали, цијело село би вас осудило.

Но можда ви сви не разумијете добро тај примјер из граничарског патролског живота. Зато ћу вам навести још који.

Дође човјек њеки и приповиједа вам њешто. Ако вам је *познато* оно, што вам он приповиједа, ви ћете приповиједању његову вјеровати и не ћете се противити казивању његову, јер *знаше*, да је истина. Но може се догодити, да вам она ствар, о којој вам тај човјек говори, није баш ни најмање позната, а ви ипак да му *вјерујете* и никаква даљег доказа од њега да не тражите. То бива онда, кад вам о непознатим стварима говори човјек, за којег знате, да је *достојан повјерења* и да је човјек, који не ће као о истини говорити о оном, о чему се није најприје потпуно увјерио. И кад би ви од таквог човјека захтијевали, да вам даде доказа за истинитост својих ријечи, то је сигурно, да то не би било право ни њему, ни другим људима. Сви би вас корили што не вјерујете човјеку, ком вјеровати треба.

Или овај примјер да вам наведем. Познајете њеког човјека баш добро и знате, да је он човјек од ријечи. И дође тај човјек, па вам рече: дај ми копању брашна, чим самељем вратићу ти. Зар не, ви ћете му дати. Но кад би тај човјек још вам рекао, да ће за вашу већу сигурност и за боље вјеровање обећању његовом о повраћању, оставити вам у залогу сикиру своју, или друго што, то знам, да ви не би ту залогу примили. Шта више, вас би вријеђало, да тај човјек, којему толико вјерујете о вама мисли, да би ви могли посумњати у ријеч његову. Ви му *вјерујете*, и то је доста. А да се њешто избезумите, па да од тог човјека, о којем сви знају, да ће прије своју изгубити главу, но што ће задану ријеч своју погазити, у таквом случају залогу какву тражите, зар мислите, да му не би на вас жао било и поштени свијет зар вас не би осуђивао и рекао вам, да нијесте лијено радили?!

Па још да вас сјетим и овога. Осим тога што ви вјерујете у оно што знате, осим тога што ви вјерујете оном кога познајете и оном, који истину љуби и ријеч

своју држи, знам још да ви врло радо и много вјерујете сваком, кога *поштујете* и *љубите*, те чим њекога с неповјерењем сретнете, одмах му тијем дајете на знање, да га и не цијените много, или да сте га било ма с којег разлога престали цијенити, штовати, или љубити. С друге пак стране знам и то, да ви ни мало не одобравате неразложито неповјерење спрам онијех, који су код вас у штовању и љубави. Ви се бојите, да би повриједили оно штовање или љубав ону, коју спрам човјека осјећате, кад би онога, кога штујете или љубите средли са неповјерењем и рекли му: вјероваћи ти, али дај ми најприје доказ, или покажи ми биљег какав, или дај ми залогу какву!

Но нека је сада доста примјера и разлагања, па да разгледамо, што видимо у свему томе, што смо досад говорили и наводили.

Из досад наведеног видимо то, да ви не тражите за боље своје увјерење никаква даљег доказа, знака, биљега, или залога од онога коме *вјерујете*, или за кога *држите*, да вјеру вашу *заслужује*. Ви *признајете* и *признаше* као истину оно, што вам рече онај, у кога *повјерења* имате, кога *поштујете*, или *љубите*. Исказе такве и исказе таква човјека *прихваћаше* без сумњичења. *Свему* што вам он рече, вјерујете ви, јер *њему* вјерујете.

Видимо даље из досад наведеног и то, да ви не држите за *доброг* човјека онога, који *не би вјеровао* човјеку, којему *вјеровати* треба. Неповјерљиво поступање ондје, гдје томе мјеста није, сматрате ви за уврједу, за њешто, што није лијено, ни људско и осуђујете то и на себи и на другима.

Једном ријечи, из свега наведеног види се врло лијено и чисто, како ви високо цијените *вјеру* и *повјерење* у другог и у себе увијек, кад је томе прилика.

Тако ви држите и тако ви поступате један спрам другог, кад се у животу сретате с људима познатим и непознатим, поштеним, и лукавим, онима које волите и онима које не волите.

То ваше таково поступање и то ваше велико уважавање вјере и повјерења, може се само одобрити и похвалити. Оно свје-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

дочи, да је језгра срца вашег и душе ваше добра, једра и здрава. Па вам само могу рећи, да у дотицају с људима останете свагда такви и да се ничим не дате одвести с тога пута и да ничему не дате, да ошури тај дивни и мирисни цвијет душе и срца вашег, то врло уважавање вјере и повјерења. Јер ко то изгуби, тај је изгубио све. Ко је изгубио вјеру и повјерење у оне, с којима живи и ко неповјерљивошћу својом убија у осталог свијета вјеру и повјерење у самога себе, тај слободно нека се сели онамо, гдје не ће никог бити, с ким би морао живјети, другим ријечима, нека сели из свијета, јер живот у свијету биће му грк и чемеран.

Ако си наишао на човјека, који то име заслужује, ти ћеш му заиста и вјеровати, ако си сам поштен и ако си човјек, који такође заслужује повјерење. Само одљуд, лукав, препреден и покварен човјек, једном ријечју, хуља, не вјерује оном, који вјеру заслужује. Гадна душа и покварено срце мора бити у човјека, који је кадар с неповјерењем сретати оног, који је искреношћу, отвореношћу, праведношћу и несумњиво засвједоченим поштењем својим стекао повјерење у свијета. Тако ви држите, као што се то лијепо види у мало час наведеним примјерима из вашег живота. И ви сматрате неповјерење оправданим само онда, кад за то разлога има.

Јесмо ли се сада разумјели? Је ли то тако, као што сам казао? Са очију вам читам, да признајете. По нехотичном покрету главе ваше разумио сам, да одобравате. А чуо сам и оно тихо „јест“, што њеко шапну заборавивши да је у цркви, гдје није у реду, да се гласно одобрава. Но ја му то праштам, а и Бог ће му опростити, јер знам да није било у злој намјери. Дакле, све је тако, као што сам рекао. Поштен човјек вјерује поштењем човјеку и човјек, који вјеру заслужује, не меће на муке човјека од заслуженог повјерења и не иште од њега којекаквих биљег, знакова и залога, чак ни онда, кад је тај и у стању дати му све то и онако, како би се од њега искало. Ко тако не држи и тако не поступа, тај је лукав и неваљао човјек, тај није прави човјек.

Утврдивши то и чврсто се држећи тога, да пођемо, браћо, сада мало даље.

Исто тако, као што ви поступате један спрема другога, поступа човјек и спрема Бога. Ко вјерује у истинитога Бога, тај вјерује и *ријечи* Његовој светој и истинитој. А ко се *одметнуо* од Бога јединога, тај *не вјерује* ни ријечи Његовој, него за увјерење своје *тражи знакове* и *биљеге* и *залоге* разне, које је Бог и давао човјештву, водећи га на путу к обраћењу и спасењу. Ти знакови и биљези, којима је Бог свједочио о себи, била су *чудеса*, која је Он од времена до времена у човјештву творио, док му није послао и Сина Својега, да свијет к Њему приведе.

По сили Својој Бог је свагда моћан, да о Себи, Својој ријечи и Својој вољи даде доказ човјеку, који сумња. Он је свагда кадар, да чудом засвједочи оно, што хоће. Али ко истом по добивеном доказу вјерује, тај већ и по самом вашем мишљењу не иштује и не љуби онога, од кога доказ тражи и ко истом онда вјерује, кад му се покаже знак, биљег, или залога, тај већ и по вашем суду нема повјерења у онога, од кога све то тражи ради увјерења својег. Зато ни Богу нијесу били мили они, који су прије по што ће Му вјеровати тражили, да им чудом засвједочи оно, чему треба да вјерују. Нијесу Му били мили ради тога, што су тијем показивали, да Га не иштују и не љубе и да немају у Њега повјерења, да су срцем својим далеко од Њега и умом својим да су се јако изопачили!

У очинском старању Својем за човјека, Бог је творио чудеса, да човјека к Себи приведе. Али што је више чудеса са стране Божје бивало, то је уједно бивао и све јаснији знак, да је човјек срцем својим и душом својом даље од Бога био. На таквог човјека Бог је морао жалити Зато и вели, да људи лукави и они, који су се од Њега одметнули знамења т. ј. чудеса ишту.

Видјесте ли на што је наш разговор изишао? И сад само још једно питање да вам ставим. Да ли је добро, да ли је лијепо, да ли је Богу угодно и за вас да ли је часно, када ви као *хришћани* толико за чудесима чезнете?

WWW.UNILIB.BS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Та ако су Јевреји знамења искали (I Коринћ. 1, 22), ако су књижници и фарисеји тражили, да им се покаже знак (Мат. 12, 38), ако људи у дане Христова боравка на земљи не вјероваше, док ни јесу видјели знака и чудеса (Јован 4, 48). они нијесу још ни били Христови, они су спрам Бога још били у прељуби, јер су мимо Њега пристајали уз лажна божанства, они нијесу познавали правог Бога, јер су на Њега заборавили били, нијесу пристали уз Христа, јер су се надали некаквом другом спаситељу. Али ви сте сада у друкчијем времену и у друкчијем положају. Ви сте пристали уз Христа и крстом Његовим постали сте хришћани, ви сте упознали Њега, а кроз Њега упознали сте и Оца Његова и постали сте диоци Духа Његова, ви се другом Спасу не надате, нити другога чекате и нијесте приљубљени лажном, већ истинитом Богу. Па зашто онда томе Богу не вјерујете? Зашто иштете доказа од Њега? Зашто тражите чудеса?

У вашем хришћанском животу непрекидно је богојављење. Двојица или тројица само од вас нека се нађу заједно у име Христово и ето одмах Христа међу вама (Мат. 18, 20)! Па зашто још друго какво чудо иштете? Као хришћани, ви сте за сва времена добили Духа, којег свијет невјерни не може примити, јер Га не види, нити Га познаје; а ви Га познајете, јер у вама пребива (Јован 14, 16-17)! Па зашто онда да тражите друге знакове? Као хришћани, кадгод свету причест у себе примите, ви смрт Господњу обзнањујете, док не дође (I Коринћ. 11, 26)! И шта ће вам онда још друга каква залога?

Живот ваш хришћански у Богу, вјечито је и непрекидно чудо. Па што онда трчите којекуда и иштете још и других чудеса? А овамо и из рођеног свог живота знате, да су знаци и биљеге само за оне, који не вјерују. Исто тако су и чудеса само за оне, који Бога не иштују, Њега не љубе и не верују Му (I Кор. 14, 22).

Кад затреба, Бог ће дати и чудо. Он ће га дати онда, кад Његова света воља буде и када премудрост Његова нађе, да

је оно потребно. Ви пак не смијете га искати, ако Богу вјерујете. јер чим га заиштете, одмах сте Богу дали на знање, да је у вама нестало вјере у Њега и љубави спрам Њега. И на вас пада тада она осуда над народом лукавим и прељубничким још теже, јер ви као хришћани постадосте невјерни!

Оканите се дакле, браћо, тог лудог и грјешног трчања за чудесима и исцања чудеса. Када по поштену срцу својем и по доброј души својој умијете вјеровати поштеним људима без залога и доказа и знака каквог, вјерујте и Богу и не иштете од Њега оно, што не иштете ни од људи, кад им вјерујете! Та ваљда вам не морам доказивати још и то, да је Бог пречи и од најбољег човјека.

Не будите више родз лжквх и прељубодѣй, већ будите хришћани, будите људи Божји и народ Његов, који Му је рођен у храму овом светом, под покровом пресвете Богородице, наше неуморне заштитнице, којој се сада обратимо са топлим молитвама: Пресвета Богородице, наша заступница, Ти нам измоли милост у Бога за све досадање наше увреде, које Му панијесмо, особито пак за увреде учињене у ове задње дане, у које по лакомислености нашој заподјесмо грјешну трку за чудесима, гријешећи о поштовање и љубав спрам Бога Створитеља, Спаситеља и Утјешитеља својег, вријеђајући и Тебе и свети овај храм Твој, мимо којег пролазисмо, тражећи на другим мјестима мира и покоја узнемиреном срцу своме! Опрости пресвета Богородице и буди нам милостива покровитељица, заступница и молитвеница, сада и увијек! Амин.

Основни принцип римског католицизма.

— Н. Вјељајев. —

(Наставак)

Таке су осуде, разуме се, тим страшније, што их доноси власт, која не трпи никаквог протеста, не допушта на њих никакве апелације, сврх тога се не одликује умереношћу или обазривошћу у употреби анатеме и других тешких црквених казни. Контролишући и гонећи

WWW.UNIB.BS
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

литературу и науку, папизам је оправдао свој рад, као да се брине, да управи умове к Богу и да начини науку и литературу благочестивима. Али је у истини папско мерило само гњавило и порабоћавало умове и Paul Sarpi је био сасвим у праву кад је о борби папизма с науком и литературом помоћу индекса опазно, е се „никада не може измислити бољи пут, да се начине људи глушцима него тај под изговором, да се учине разумнима“.² Према свему томе католичка богословска наука нема ни славне прошлости, ни наде на процветање у будућности. Мора се признати, богословска литература католицизма је велика и богата. Али њено богатство је квантитативно, а не квалитативно. Још средњевековни богослови оставише по себи фолијанте, који задивљују огромношћу труда па и ерудације. Па ипак фолијанти тих трудбеника не уживају у научно-богословском свету баш велике славе. Тома Аквинат, Белармин, Тероне и многа друга светила католичког богословија средњих векова и новог времена написаше много великих дела, употребише много ерудације, с великим напрезањем радише својим глупим и силним умом; али се њихови подвизи не могу назвати плодносима за хришћанску богословску науку. Они су радили стегнути и спутани обавезом службе папизму, и на њиховим се делима показало, да римска зависност од папства даје богословској науци у католицизму такве црте, на којима почивају њени крупни недостатци како по спољашњем облику, тако и по самој правци. Прицељујући на богословску науку принципе и теорије папизма, католицизам тим самим окива богословску мисао у тесном кругу примљеног и у Риму одобреног учења и на тај начин ствара за њу такав положај, из кога нема излаза, удара на њу такве окове, који не даду да се макне даље ван указаних граница. То се пре свега показује на спољашњем облику богословске науке, која у католицизму носи карактер по преимућству формално-дијалектички. Имајући ствар с појмовима, на њу (науку) прицељеним, она (наука) не може и није у праву подврћи испитивању оно, што се тим појмовима исказује. Задаћа и сврха њена јест само у томе, да из датих појмова изради целокупну и уређену систему. А то се и постизава помоћу дијалектичког процеса с

њима, чија је суштина у томе, да се дати појмови анализују и рашчлањују, да се разређују по рубрикама и стављају под извесне категорије, свезују и комбинују међу собом, облаче у силгистичне облике, образујући на тај начин ланац ставака и закључака, да се уопће подвргавају свима могућим операцијама, какве се само могу обавити над њима по законима дедуктивне логике. Разуме се само по себи, да се при такој обради богословске науке у њој обраћа искључива пажња на спољашњу уређеност системе и формалну правилност кретања мисли. А што се тиче унутарње садржине и правца, богословска наука у католицизму из указаног узрока, т. ј. римске зависности од папства, неизбежно постаје тенденцијозном и оставља ту своју тенденцијозност у томе, што тумачи хришћанску истину у духу и смислу оних доктрина и теорија, којих се мора држати по пропису из Рима. Стога свака грана богословског знања добива у католицизму потпуно засебни карактер, специјално папистички. Веома zgodно одређује тај карактер Raphaelo Mariano, који, доказавши, да је немогуће и да се не може сложити с принципима папизма развиће какве му драго било самосталне филозофије у католицизму, вели: „То исто се мора рећи и о богословији. Истина католичанство има своје богословије, али оно потпуно одговара његовој филозофији. Оно је чак у строжијем смислу, него филозофија, наука папска; оно постоји само за службу папи. Католичко богословије није мисао активна, која чини испитивања у области вере и религијозних догмата; она није мисао, која схваћа веру и догмате, која се задубљује у њих и на основу тога удара својој објективности печат своје свесне, рефлектујуће субјективности.“

(Наставиће се).

Реферат

катихете и професора на вел. кр. реалци у Земуну

јереја Саве Теодоровића

(Свршетак)

II. Мишљење о садашњим уџбеницима.

Колико је смерно подписаном познато, у разним заводима у подручју карловачке Митрополије употребљују се у појединим разредима следеће веронаучне књиге као уџбеници:

1.) „Приповијетке из старог и новог завјета“ превео Ђуро Даничић.

² Hase. Handbuch der protestant. Polemik. 5. Aufl. S. 636. Leipzig. 1891.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

2.) „Приповијетке из старога завета“ саставио Јован Петровић катихета.

3.) „Библичне повести новога завјета“ од Николе Вукчевића.

4.) „Приповијетке из новога завјета“ саставио Јован Петровић.

5.) „Пространи катихисисе православне источне цркве“ москов. Митрополита Филарета у српском преводу.

6.) „Пространи катихисисе православне цркве“ написао Никола Вукчевић, управитељ учитељске школе.

7.) „Православни катихисисе,“ е јелпнекога превео протојереј Јован Борота.

8.) „Катихисисе православнога источнога исповѣданія“ од Епископа бачког Платона.

9.) „Изјашњење св. Литургије“ написао Никола Вукчевић.

10.) „Литургика или наука о богослужењу свете православне цркве“ од Николе Живковића, проф. и катихете.

11.) „Православно догматичко Богословље“ (превод е руског) е благословом Митрополита Михаила.

12.) „Православно нравствено Богословље“ (превод е руског) е благословом Митрополита Михаила.

13.) „Историја хришћанске цркве“ од Николе Живковића.

У погледу каквоће преднаведених уџбеника за школску употребу моје је мишљење следеће:

1.) За „библијску повест старога завета“ имамо у садањој употреби две књиге и то: од Ђуре Даничића и катихете Јована Петровића. Ако сравнимо оба ова уџбеника по њиховој садржини, обиму и методичко-дидактичком распореду уверићемо се, да је Петровићева књига при свем том што је у главном по Даничићевој израђена, згоднија и за школску употребу боље удешена. Док у Даничићевој књизи имаде више и таквих слика старо-заветних, које никако не спадају у оквир школскога материјала, те их у школску књигу није требало ни увретити, — у Петровићевој књизи су пробрани они описи и догађаји, који служе као спроводници идеје о једноме Богу и о обећаном Спаситељу, а уједно садрже у себи лепу моралну поуку за васпитање дечијег карактера у ономе, што је богоугодно, племенито и узвишено.

Уз то се може у препоруку Петровићеве књиге напоменути и то, да се у њој на крају

сваке приче или слике налази по неко згодно место из св. писма, или која мудра изрека и народна пословица, као кратка поука из онога одељка, коме је додана: ма да би са дидактичног гледишта много корисније и за поуку згодније било, да је у простим речима изнесена кратка поука баш из садржаја дотичне приче, која би била удешена према духовној зрелости дотичних ученика, а примењена на прилике свакидањег практичног живота. Но при свем том Петровићева књига остаје за школску употребу згоднија и боље удешена, него Даничићева па се као уџбеник у I. разреду задржати може.

2.) За предавање „библијске повести новога завета“ сада је прописана књига Николе Вукчевића, под насловом: „Библичне повести новога завета“, а у најновије време издао је јереј Јован Петровић, катихета у Загребу књигу истог садржаја под насловом: „Приповијетке из новога завјета,“. — Сравнимо ли ове две књиге, уверићемо се, да је Петровићева израђена по Вукчевићевој и мало се од ње разликује. Истина Петровић је после сваке приче или описаног догађаја додао по неки стих из св. писма, или згодну мудру изреку, или пословицу као што је и у причама „Старога завјета“ учинио; но то му у повести „Новога Завета“ не може много подићи цену књизи пред Вукчевићевом, пошто обе пате од једне замашне методичко-дидактичке мане, а та је: да се како у Вукчевићевој тако ни у Петровићевој књизи не налази тако нужног тумачења појединих прича и поука Христових и разјасњења важнијих момената у њима, него је у обема просто исписан буквални текст из Еванђелија или апостолских дела и е тим је све свршено. — Међу тим, кад се узме у обзир да сврха предавања „библијске повести новога завета“ у средњој школи није то, да се ученици само познаду са буквалним садржајем живота, науке и дела И. Христа, него да према свом узрасту и духовном развиту правилно схвате ону мудру поуку, коју је Христос Спаситељ у облику прича и параболā излагао, те да разумевши смисао и значај главнијих делова сваке поједине Христове поуке, могу за себе извести нужну моралну науку, која ће им у младости срце оплеменити и у практичном животу их у њихову мишљењу, осећању и делању руководити, — излази, да ни једна од тих књига није како ваља удешена. С обзиром на све то ја стављам и Вукчевићеву и Петровићеву књигу у једну врсту

те их за сад само по потреби као уџбенике препоручити могу, јер згоднијих нема, али би свакојако било од велике користи за школску младеж, када би се наведени недостатак у њима барем у *новом издању* попунио и нужно тумачење уз моралну поуку сваком одељку и слици додало, јер би тек онда намењеној сврси фактично одговарале.

3.) За учење „*Катихисиса*“ данас постоје у разним средњим заводима у карловачкој Митрополији као уџбеници ове четири књиге: „Катихисис“ Епископа бачког Платона, Митрополита Филарета, превод с јелинског протојереја Јов. Бороте и „Пространи катихисис“ Николе Вукићевића.

„Катихисис“ блаженопоч. Еп. Платона и по свом ограниченом обиму и распореду, који потребама средњих завода никако не одговара, а и по свом незгодном језику, који је пуи црквено словенских за ђаке неразумљивих израза, по мом мишљењу не може се никако као уџбеник у средњим заводима озбиљно препоручити, те га овом приликом као неупотребљиву књигу не могу у обзир узети. Катихисис Митрополита Филарета био би и по свом обиму и распореду подесан за ниже разреде средњих школа, јер је за средње заводе и удешен. Но пошто је ово издање, по коме се исти катихисис сада у нашим гимназијама и реалкама предаје, у Србији из средњих школа избачено, то је и цела штампана наклада давно већ разграбљена, тако, да се већ више нигде добити не може. С тога бих ја на место досадањег издања, које је удешено по преводу протојереја Јакова Павловића (сада Епископа нишког Инокентија) и кога више нема на продају, — препоручио исти катихисис у преводу јереја Божидара Јовановића, професора богословије, који је израђен по најновијем направљеном руском издању, а штампан 1893. год., а одликује се и правилним и чистим језиком и по гдекојим згодним и разумљивим тумачењем појединих тежих и важнијих места.

О „Пространом катихисису“ кога је написао Никола Вукићевић и који је пре Филаретова у нашим средњим школама скоро у опћој употреби био, могу рећи, да је и по обиму и по распореду свом баш средњој школи намењен, па и стварно и дидактички доста добро удешен и ако је местимице преопширан, па и у разумевању због тежих суштитетата потезак. Особито је лено и разговетно израђен II. део истог кати-

хисиса, који садржи „љубав и надежду,“ дакле тумачење 10. божијих Заповеди, Еванђеоских „блаженствâ, молитве у опће и „Молитве Господње“ посебно. Нарочито су божије заповеди лепо разјасњене и врло згодним примерима из библијске историје осветљене тако, да ученици имају и за поједине врлине и за грехе лепих конкретних примера пред очима, чиме је много и самом катихисти при тумачењу олакшано. С тога би се и ова књига (а особито II. део) могла за ниже разреде средњих школа као уџбеник за „катихисис“ употребити.

Осим ових штампан је 1881. год. „Православни катихисис“, кога је протојереј Јован Борота као проф. богословије са јелинскога превео и који се поред чистога језика одликује не само добром поделом материјала, него и тачним и прецизним дефиницијама појединих појмова. И ако по свом обиму није онако опширан и местимице примерима из библије осветљен, као Вукићевићев, ипак се и овај „катихисис“ као уџбеник за средње школе препоручити може.

4.) За изучавање „*Литургије*“ сада се употребљују у нашим средњим школама ова два уџбеника: „Изајашење св. Литургије“ од Николе Вукићевића и „Литургика“ од Николе Живковића. Када се ове две књиге сравне, одмах се међу њима онажа замашна разлика по обиму материјала и стварној садржини. У Вукићевићевој су поред увода и описа храма, свештених одежда и сасудова, разјасњена само најглавнија богослужења, као вечерње, јутрење, литургија св. Јована Златоуста и Литургија пређеосвећених дарова; а о часовима, о црквеним књигама, о тумачењу обреда при свршавању појединих св. тајана, о празницима, о посту, о обредима при погребу и т. д. нема ни спомена. Међу тим у „Литургици“ Николе Живковића све поменуте партије су згодним методом и у нужном обиму изведене и разјасњене, те се према томе мора свакојако као потпунија и згоднија књига претпоставити Вукићевићевој, па ју ја и препоручујем, да се као згодан уџбеник у IV. разреду задржи.

5.) За предавање „*кратке Догматике*“ у V. разреду за сада још нема у нашим средњим школама нарочите за средње заводе удешене књиге, него се по пужди употребљује „Догматичко богословље“ у српском преводу, која је књига по свом обиму и начину излагања догматичког материјала написана за богословије. Према

томе прека је потреба да се за више разреде средњих школа напише згодан уџбеник у виду „кратког изложења догматичне науке православне цркве“, који би по своме обиму и садржају био згодна средина између „Пространог катихисиса“ и опширне „Догматике“, која се учи у богословији, а који би се имао по нарочитом наставном нацрту удесити. Међу тим при састављању или превађању овакога уџбеника ваља избегавати полемисање са римо-католичком црквом и оштро критиковање њене науке, јер је искуство показало, да је један такав уџбеник, који је са руског преведен, услед протеста од стране римо-католичких духовних власти и катихета у средњим школама Тројединце од стране кр. земаљске владе строго забрањен.

За предавање „Моралке“ постоји у нашим средњим школама као уџбеник „Нравствено Богословље“ од руског Еп. Платона у српском преводу. Ова књига и ако се у неким партијама може у вишим разредима средњих завода употребити, — у целости не одговара по начину излагања стварнога материјала програму наставе у средњим заводима, јер док су неке партије у њој и сувише растегнуте, неке, које би морале бити опсежније и боље разређене „сведене су на кратке и ошће напомене, тако, да их мора дотични катихета да дотерује и допуњује. С тога би и за предавање „Моралке“ требало направити нарочити нацрт за обим и распоред наставнога градива, које би се морало удесити према моралним потребама практичнога живота и које би избегавајући сувишну апстракцију у излагању моралних правила и излишну репетитивност појединих одељака из Догматике, садржавало стварну моралну језгру, којом се ваља срце и воља да образује. Исто тако ваља пазити, да начин и тон излагања наставнога градива не буде и по стварном обиму и по начину излагања удешен према зрелости и духовном развоју ученика највиших разреда средње школе.

Узевши у обзир претпоменуто кратке напомене, по којима би требало „Моралку“ за више разреде средњих школа удесити, рекао бих, да ни најновији превод с руског „Учење о љубави хришћанској“ или кратка Моралка од Јована Петровића, катихете у Загребу, не одговара потребама ученика виших разреда, пошто су и у њој баш важне партије у неколико реди збијени (н. пр. о греху, о поправљању грешника, о молитви и важности исте) и т. д. а неке мање

важне су у виду излишне репетитивности на дугачко израђене; те се по целом материјалу види, да ни ова књига није рађена по нашем наставном плану и према потребама наших ученика, него је само просто један руски уџбеник за нас преведен. Према томе и ово још боље доказује, да се уџбеници ваља да удешавају по напред утврђеном и добро смишљеном нацрту.

7) За изучавање „Историје хришћанске цркве“ постоји један једини уџбеник за средње школе, кога је написао Никола Живковић. Ова је књига како треба удешена за средње школе; но ипак би се морало приметити, да у садашњем издању имаде доста хронолошких, а местимице и по нека стварна погрешка. Када би се све погрешке у садашњем издању исправиле и ново поправљено издање штампало, могла би се и ова „Историја хришћанске цркве“ као згодан уџбеник у средњим школама задржати.

При завршетку слободан сам у интересу што успешнијег предавања веронауке у средњим школама приметити, да би при састављању појединих уџбеника ваљало обратити нарочиту пажњу на стварну и дидактичку поступност при уређивању наставнога градива, тако, да се може поред извођења педагошког начела; „од познатог к непознатом“ за ученике прва четири разреда створити у веронаучној настави нека *заокружена органичка целина* за религијозно-морално руководство у животу, пошто многи ученици са IV. разредом заврше учење веронауке, јер или школу напусте, или пређу у такве заводе, у којима се веронаука као облигатан предмет не предаје (н. пр. трговачке академије и неки војнички заводи). Па и за саме оне ученике, који целу гимназију односно реалку свршују, од велике је користи, када се у њиховим уџбеницима огледа стварна и методичко-дидактичка поступност у наставном материјалу кога уче; јер то им и само учење и разумевање олакшава па и сами предмет занимљивијим и угоднијим чини. А да би до те поступности дошли, држим да би било нужно, да се за састављање појединих уџбеника створи предходан нацрт за обим и распоред наставнога градива, па да се тек на основу тога нацрта сами уџбеник удешава, јер књига треба да се равна по утврђеном наставном плану а не наставни план по књигама. А код нас је до сада жалубоже било обратно: наставни се план градио према оним књигама, које смо за средње школе као најзгодније на расположењу

имали, без икакова обзира на ту важну педагошку околност, у каквој методичко-дидактичкој и стварној свези једна с другом стоји и еда ли једна другу згодно допуњује и разјасњује или не. У колико се дакле не буду морали сви учбеници за средње школе из нова удешавати ваљало би претпоменуто начело применити барем код оних књига, којих још немамо, а треба да их имамо.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Превишња захвала.) На најсемернију кондоленцију, коју је св. Патријарх Георгије подастро Његову Величанству, поводом смрти блаженопочившег надвојводе Карла Људевита, у име Своје, високопреосвештеног Епископата, свештенства и народа свога, доставио је Његовој Светости шеф дворске царске канцеларије, по налогу Његова Величанства, брзојавно, да је Његово Величанство изражену кондоленцију Његове Светости благоизволило примити са најусрднијом захвалом.

На, истим поводом изражену, кондоленцију Његове Светости Њезином ц. и кр. Височанству надвојвоткињи Марији Терезији, изјавило је Њезино ц. и кр. Височанство преко свога дворског звања такођер своју захвалност Његовој Светости.

(Његова Светост, преузвишени г. патријарх Георгије) вратио се из Беча у своју резиденцију брзим возом у очи св. Духова, а први дан св. Духова служио је св. литургију и вечерњу у саборној цркви. — Давас је Његова Светост отпутовала у Будимпешту у делегације, а присуствоваће и учествовати и при тамошњим светковинама миленијским које почињу 27 маја (8 јуна) о. г.

(Високопреосвештени г. епископ бачки Герман Опачић) присуствовао је такођер укупу блаженоупокојеног надвојводе Карла Људевита, те из Беча наставио свој пут у купатило Карлсбад.

(Високопреосвештени епископ далматинско-истријски г. Никодим Милаш) кренуо је 11. (23.) о. м. на пут по својој епархији ради каноничке посете. По односном распореду посетиће овом приликом неке парохије у протопрезвитерату задарском и скадринском и све парохије протопрезвитерата квинског. Посетиће и парохију брођанску у имоцком протопрезвитерату. Своје путовање то завршиће 5. (17.) јула о. г. Желимо високопреосвештеноме архипастиру свака успеха на апостолеком му путу. —

(Двадесетпетогодишњица). Као што читамо по разним листовима, свештеници земунског протопрезвитерата, приликом годишње им исповести, одржане у Земуну 15 о. м., прославили су двадесетпетогодишњицу протопрезвитеровања свога ваљаног окружног старешине, досад добро познатог проповедника и књижевника, протопрезвитера земунског г. Јефтимија Вукадиновића. Жељама и признању тамошњег свештенства придружимо и ми своје усклике: Живео и слава му! —

(Тридесетгодишњица). Професор српске велике гимназије новосадске и познати књижевник наш г. Александар Сандић навршио је тридесетгодишњицу свога професоровања на истој гимназији. Слава му! —

(Стечајни испит) у епархији бачкој положили су 7. (19.) о. м.: Стеван Николаћ адм. парохије у Обровцу, Велимир Грегоровић адм. парохије у Ст. Бечеју и Милош Прекајски капелан у Сенти. Чланови комисије били су г. г. протопрезвитери: Јован Борота председник, Милан Ђирић и протојерей Павле Балта.

(Архидијецезална Конзисторија) држала је своју седницу 16 о. м., а архидијецезални административни одбор 17 и. м. под председништвом Његове Светости, преузвиш. г. патријарха Георгија.

(Храм цркве у Будиму.) Пишу нам из Будима: „Овогодишњи храм наше св. цркве прославио смо други дан Духова много свечаније по обично, јер га спојисмо са још једном светковином — са откривањем лика заслужног бившег председника наше општине — Александра Стојачковића. На свечаност ову позвао је наш црквени одбор „Српску православу општину пештанску“, и „Управу Текелијина завода са школицима.“

Свечану службу служио је нови администратор наше парохије и будимског протопопијата, пречасни парох Корнелије Чушић са капеланом Рајкићем и војничким свештеником Болдеом. Црква је била дупком пуна побожног православног света из обе наше општине. О причасну поучио нас пречасни Корнелије Чушић језгровитим говором о значају данашњег црквеног храма и побуђивао нас је да чувамо своју свету прадедовску веру, која нас је, одржала, која ће нас спасти. Сав народ одазвао се овом красном говору речитог проповедника слова божјега бурним одзивом „живео“.

Пошто обнесомо око св. храма свога и литију — одадосмо се у оближњу општинску дворану, која је била претворена у свечарску трпезарију.

Ту је прво парох Корнелије Чушић резао по православној обреду и српском народном обичају свечарски колач, коме је, на позив црквене општи-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unibg.rs

не будимске, кумовао г. *Стеван В. Поповић* управитељ Текелјина завода.

По резању колача поздравно је парох *К. Чулић* лепим речима српској будимској општини нашој храмовну славу њезину, поменувши заслуге старих Будимаца, који су овако велелени храм подигнули, и ревност последњих поколења, која су опетанак храма и општине обезбедила.

Пошто отпојасмо тронар, стаде у прочеље столу вредни и заслужни члан и одборник општине будимске г. *Никола Табаковић*, министарски коопциниста, те нам у подужем, лепо смисљеном и вешто изведеном говору описа живот и рад покојнога председника цркв. општине будимске *Александра Стојачковића* поброји и живо нам предочи оне многе и велике заслуге, које је врли покојник стекао око унапређивања имовног стања и управе општине.

По завршетку говора, кога је дупком пуна дворана одушевљеним усклицима прихватила — пао је застор са лика Стојачковићева и пред нама се указа врло верна и уметнички изведена слика, којом су честите кћери покојникове, гђе *Јулка Велков* и *Олга Пешина* претекле црквену општину, када су сазнале да је општина израду лика заслужнога оца им одлучила.

Присутна Србадија поздравила је лик покојнога Стојачковића са бурним усклицима: слава му!

Пошто су се ови усклици стишали, узе реч г. *Стеван В. Поповић*, да по стародавном обичају а као славски кум и као званина именованом Текелјина завода и његових питомаца поздрави општину и слављеника јој. Са речима пуним жаркога родољубља, описао нам је речима говорник велики значај *Стојачковићев* као српскога књижевника нарочито као писца „*Историје славенског богослужења*“ књиге „*Черте из живота српскога народа*“ и других публицистичких радова, којима је слављеник расветљивао прошлост свога народа и радио за његову лепшу будућност. Затим је говорник у говору своје прешао на ону велику и знамениту културну улогу, коју је *српска општина будимска* играла у прошлости у одбрани свију оних права, која обезбеђују нашем народу његову особину — на нам је поново предочи ону важну улогу, која предстоји Будимској општини у нашим најближим данима, када у њојзи буде становао епископ и епархијска управа, када она буде позвана да постане средиштем православнога Српства будимске епархије.

Говор овај занео је сву присутну публику до највећег одушевљења и сви, који смо стајали под утиском овога лепога, заноснога и родољубивога

говора, пунога родољубивих жеља и језгровитих мисли — осетисмо као да је у овај мах испунило наш општински дом „*диханије бурно*“, — онај дух светога православља, који нас је очувао у прошлости и који ће нас одбранили у будућности; да се одржимо овде на крајњем обронку православног Српства. После овога говора захвално се зет покојнога Стојачковића, хусарски мајор *Јосиф Велков*, који је дошао чак из Галиције на ову светковину, на почасту која је покојном Стојачковићу указана и онда су се ређале здравице: *вицеосвеш. г. епископу Јеремију, Будимцима, званицама, породици Стојачковићевеј и данашњим говорницима*, које је омладина мушка и женска пратила са „*Многаја лета*“.

Лена ова светковина завршена је у 1 сат по подне складно и одушевљено.

(**Велики добротвор свештенства**). Професор московског универзитета *Др. Захарин*, завештао је и одмах послао прокуратору св. Синода Руског Побједоносцову 500 хиљада рубаља (око 700 хиљада форинти) у ту цел, да се приход тога завештаја употреби на давање припомоћи сиромашном свештенству у једној или две губерније.

У опширноме писму, којим велики завештач испраћа свој завештај прокуратору св. Синода Руског, излаже он побуде, које су га руководиле да учини свој завештај, а међу којим побудама је и његово осведочење, да је свештенство велика и важна чињеница у проповедању морала, ширењу и учвршћавању вере Христове, те као таком сталежу да свештенству треба осигурати положај.

Побједоносцов је завештајно писмо Дра. Захарина доставио Руском цару, који је својом руком на њему написао ове речи: „*Примам к знању ово патријотско пожртвовање и благодарим.*“ Тако Руси!

(**Српска православна црквена општина Бечка**) изјавила је високопреосвештеном епископу г. Никодиму Милашу жељу, да дође под црквену јурисдикцију Далматинског епископа. Г. Епископ је одговорио, да ће се врло радо одазвати тој жељи кад надлежни старији фактори своје суђење о томе изреку. Било би сасвим право, да се и ови одазову тој жељи.

(**Пензије свештеничких удовица и помоћ свештеничкој сирочади**). У сједници од 16. априла ове године Царевинскога вијећа примљена је резолуција, да свештеничке удовице могу добити пензије у истој количини, као и удовице државних чиновника XI и X, односно IX и VIII служб. разреда, а тако исто, да и свештеничка сирочад могу добивати,

као и сирочад државних чиновника, односно помоћ за своје издржавање до одређене доби. Усвојено је уз ово још, да свештеничка удовица има право на пензију, а свештеничка сирочад право на помоћ, ако дотични свештеник умре и прије него што је навршио 10 година службе. „Гл“.

(Испити на срп. правосл. богосл. училишту у Ср. Карловцима) држаће се, по одобрењу Његове Светости, преузв. госп. патријарха српског *Георгија*, ове године од 23. маја (4. јуна) до 8. (20.) јуна, овим од збора професорског углављеним редом: 23. маја (4. јуна): из *тумачења св. писма* за II. годину, из *моралке* за III. годину, из *увода у св. писмо* за I. годину и из *литургике* за IV. годину. — 27. маја (8. јуна): из *омилитике* за III. годину и из *омилитике* за IV. годину. — 28. маја (9. јуна): из *тумачења св. писма* за I. годину и из *црквенословенскога језика* за II. годину. 29. маја (10. јуна): из *појања* за III. год. и из *појања* за II. г.— 30. маја (11. јуна): из *грчког језика* за I. годину и из *педагогије* за IV. годину. — 31. маја (12. јуна): *црквенога права* за III. годину и из *појања и правила* за IV. годину. — 1. (13.) јуна: из *писларства* за I. годину и из *црквене историје* за II. годину. — 3. (15.) јуна: из *историје српске цркве* за III. годину и из *катизетике* за IV. годину. — 4. (16.) јуна: из *црквенословенског језика* за I. год. из *увода у св. писмо* за II. годину. — 5. (17.) јуна из *појања* за I. годину и из *полемике* за III. годину. 6. (18.) јуна; из *црквено-словенског језика* за III. годину и из *грчкога језика* за II. годину. — 7. (19.) јуна: из *увода у богословље* за I. годину и из *пастирског богословља* за IV. годину. — 8. (20.) јуна: из *црквено-словенскога језика* за IV. годину и из *догматичког богословља* за II. годину. — Испити ће се држати у заводским просторијама а почињу у јутру у 8 сати, а по подне у 3 сата те трају без прекида док се за дотични предмет не сврше. Чланови православнога клира могу присуствовати на испитима, докле год трају, а остала публика мора за то набавити дозволу од ректора. Школека година ће се завршити у среду 12. (24.) јуна свечаним благодарењем у св. саборној цркви, и раздавањем сведоцаба у аудиторији I. године.

(† **Павле Жетић**), римокатолички парох у Карловци, умро је напрасно дана 25. о. м., а сарањен је 27. о. м. При опелу у цркви присуствовала је и *Његова Светост преузв. г. патријарх Георгије* уз пратњу свога дворског и осталог свештенства, У говору што га је држао над одром покојника Мајурски парох г. Алијуш захвалио се пети *Ње-*

говој Светости на високој почасти, коју је одала покојнику. Пети г. Алијуш је после сарање предстао Његовој Светости у двору патријарашком и поново у име својих колега изразио захвалност на указаној почасти.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Духовна библиотека за народ. Књига III. приредио *Алекса Илић* протојереј. Штампарија Цере Теодоровића „Смиљево.“ Цена 1 динар. Садржина је здрава и врло подесна да васпитава религиозно-моралне осећаје и појмове у народу, Ми је топло препоручујемо и желимо јој, да што више продире у слојеве народне.

Папа није наследник св. Петра С талијанског прево *Љубомир Нер. Влашић* свештеник. Београд штампарија Петра К. Танасковића 1896 стр. 90. Заузимањем Главног Одбора свештеничког удружења Краљевине Србије, ова је књига награђена са 400. динара. Препоручујемо ју нашем свештенству и свакоме, кога интересује питање папског пријата.

Јаван рачун

о беседи са играчком, коју је приредила српска будимпештанска академска омладина 29. јануара (10. фебруара) 1896. год. у дворанама варошке редуте у корист сиромашних српских народних школа православне епархије будимске.

1. Укупно примање: 906 ф. 41 новч.
2. Укупно издавање: 434 „ 51 „

Чист приход 471 ф. 90 новч.

Добровољне прилоге приложише ова господа:

По 20 фор.: Њ. Св. Господин Георгије Бранковић, патријарх српски., Благородни Господин Стеван Јовановић посланик., Господин Јефта Лаковић.

По 14 фор.: Славна професорска колегија срп. вел. гимназије у Карловцима.

По 10 фор.: Госпођа Софија Андрејевић, Вршац; Г. г.: Ђура Бирваљски, Јаша Душњерски; Милан Душњерски, поседник Сентомаш; Ника Ђуричко ил. Модош; барон Богдан Живковић; браћа Јовановићи, Папчево; Александар ил. Крајчовић, посланик; Њ. Високопреосвештенство Господин Јеремија Мађаровић епископ будимски; Др. Младен Мађаровић; Мита Мано; Георгије Марјановић, придворни протођакон, Св. Андреја; Андреја Милошевић, Штајнбрех; Јован Новаковић, парох, Кикинда; Њ. Високопреосвештенство Господин Никанор Поповић, епископ темпшварски; Просветна Задруга Српскиња, Ст. Бечеј; барон Ђура Рајачић; Благородни господин Јован Стајевић, посланик.

По 9 фор. 54 новч.: (20 франака) Господин Ђорђе Барловац, генерални консул српски у Будимпешти.

По 7 фор. 60 новч.: (20 динара) Господин Ђорђе Генчић, начелник града Ниша.

По 6 фор.: Господин Иса Радановић; Њ. Високопреосвештенство Господин Михаило Грујић, епископ Плашки.

По 5 фор.: Г. г.: Др. Ненад Бикар; Цера Бирваљски; Лукијан Богдановић, протојереј Карловци; Велимир Велимировић; Јован Вучковић, прота и рек-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

тор богословије, Карловци; Лаза Гавански Сентомаш; Младен Гавански; Сентомаш; Љубомир Габански, Панчево; Др. Милац Гаџански, Панчево; Добротворна Задруга Женскиња, Панчево; Др. Паја Дракулић, посланик; Арсен Зубковић, министарски саветник; Милац Ивачковић; Јован Игњатовић, Св. Андреја; Др. Вожа Јефтић; Др. Михајло Јовановић; Арсен Ковачевић; гђа Емилија Костић, Будим; благородни господин Светозар Кушевић умировљ. вел. жупан; Стојан Лилић; Максим Лудајић умировљ. кр. судија, Ковин; Стеван Л. Манојловић, Сентомаш; Ђока Недуковић, трговац Арко; Владимир Николић, архитекта, Карловци; Др. Милац Поповић, Ст. Бечеј; Ђира Радаковић; Ђ. Екселенција Господин Ливчије Радивојевић, умр. председник стола седморице, Загреб; Душан Радић, Суботица; барон Влада Рајачић; Др. Душан Рајић; гђа Ангелина Станковић, Карловци, Влада Стефановић, Нови Сад; Српска манастирска штампарија, Карловци; Управа Манастира Раковци; Карло Хелд; Хрватски интернат; благородни Господин Перо Шорак, посланик, Петрово Село (Личко); високопречасни господин Јован Штековић, прота и посланик, Беловар. (Свршиће се).

ОГЛАСИ.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 49 1—1.

Овоместна срп. прав. цркв. општина издаваће 21. маја (2. јуна) о. г. у 2 сата по подне на јавној дражби градњу цркв. општ. куће.
Прорачун је:

зидарски посао	525	фор.	—	н.
дрводељски "	135	"	—	"
столарски "	459	"	20	"
браварски "	122	"	10	"
лимарски "	101	"	60	"
стакларски "	44	"	40	"
ковачки "	197	"	—	"

Свега 1584 фор. 30 н.

Дражбовање се на мањак сваки посао за себе, а учесници дражбе имаће 10% од горњих свота жаобине положити.

Известити се може код председништва.
Ивиђија, 10. (22.) маја 1896.

Перовођа Председник
Н. Јовановић П. Ненадовић

СТЕЧАЈ. 46 2—3

Овим се отвара стечај за једног учитеља на српској вероисповедној шесторазредној основној мешовитој школи у Мађарском Чанаду.
Плата је у готовом новцу 200 фор. а. вр.

13¹/₂ јутари катастралне земље на коју учитељ порез плаћа, јутро доноси најмање 20 фор. годишње аренде,
за перовођство 20 фор.
за пофторну школу 40 фор.
за дрва 10 фор. и сламе колико треба, осим тога слободан стан са 2 собе, кујном, подрумом, таваном, шуном, шталом и бантом.

Изабраном учитељу спада у дужност деци законом прописане предмете предавати, у цркви појати и децу у црквеном појању обучавати.

Комитовати могу они који су сомборску пре-парандију свршили и испит из мађарског језика положили. Молбенице се имају са нужним сведоштвама упутити на овомесни школски одбор. Лична пријава узима се у обзир.

Рок стечају траје до св. Илије односно 20. јула 1896. г. ког ће се дана избор одржати.

У Мађар-Чанаду, 27. априла 1896. год.

Софија Арнтова Мирко Недуцин
пр. учит. и перовођа. школски председник.

Бр. 45 През.

50 1—3

СТЕЧАЈ

на звање бележника епархијских власти праве српске епархије Пакрачке са платом од 600 фор. а евентуално и више.

Молитељи нека овамо мени поднесу пиштуру-праће молбенице своје најкасније до конца јунија о. г.

У Пакрацу дне 16. маја 1896.

Мирон
Еписк. Пакрачки.

Бр. 121. 1896.

48 2—3

СТЕЧАЈ.

Услед налога вел. Патроната од 5. (17.) фебруара 1896. бр. 12/19. а на основу одобрења вел. Саборског Одбора бр. 649/209. ех 1894. ра-писује се стечај на једно ново установљено професорско место за *природнос и геометрично цртање* на овој гимназији. По потреби могу се та два предмета и оделити једно од другог.

Годишња плата редовног професора ове гимназије износи 1200 фор. а. вр. станарина 200 ф. и сваких 5 година петогодишњи доплатак од 100 ф. Редован професор има право на мировину. Годишња плата сеплент професора износи 800 ф. без сваког доплатака.

Молитељи треба да поднесу потписаној управи своје молбенице и документе којима доказују своју способност за то место, до 18. (30.) јунија ове године.

У Новом Саду, 9. (21.) маја 1896.

Управа
срп. вел. гимназије.

Преплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда слогних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5, фор. Из Србије прима преплату књижара В. Валожкића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.